

Τό ἄγουρο καί τό ὄρμο ἔκαναν κόλπους, τό ἕνα στί ἄλλο, στί αὐτήν τήν κατά φύση ζωή.

Ἡ καλοκαιρινή πολιτεία τοῦ παρόντος βιβλίου δέν μεριμνᾷ μόνο γιά τήν παιδική εὐδαιμονία, ἀλλά καί γιά τή νηνεμία τοῦ γήρατος, τήν ὁποία περιφρουρεῖ μέ βάρδιες ἱερῆς σημασίας, πού ἐναλλάσσονται μεταξύ τῶν ἐνήλικων πολιτῶν. Γενικότερα εἶχαν ἀρθεῖ τά ἀποτρεπτικά ἀναχώματα μεταξύ τῶν ἡλικιῶν καί γι' αὐτό οἱ ἐνήλικοι δέν ἦταν ἱεραρχικά ἀνώτεροι ἀπό τοὺς ἀνήλικους οὔτε οἱ ἡλικιωμένοι καί οἱ ἀνήμποροι ὑστεροῦσαν σέ σχέση μέ τά παραγωγικά μέλη τῆς κοινωνίας, ἀκριβῶς ἐπειδή δέν ὑφίστατο τέτοια κατηγορία. Στήν ἀνώτατη βαθμίδα τῆς μυθολογικῆς πολιτείας, τή μοναδική ἄλλωστε διάκριση πού θά μπορούσε νά διεκδικήσει ἕνας πολίτης, δέσποζαν οἱ «ἄσκοποι», οἱ δεξιότεχνης τῆς χρονοτριβῆς καί τῆς ὀκνηρίας. Τό κύρος τους ἀπέρρεε ἀπό τήν τέλεια ἀνοσία τους, ἀσύνηδη γι' αὐτό καί ἀξιοθαύμαστη, στή ματαιοδοξία. Τό παράδοξο ἦταν πῶς συχνά τό χάρισμα τῆς ραθυμίας ἐνέπνεε «τά νοστιμότερα καλλιτεχνικά ἔργα». Ὅμως οὔτε καί ἐκεῖνοι πού δέν κατάφεραν νά ἀναδειχθοῦν ἄσκοποι, κυριαρχοῦνταν ἀπό τίς μονομανίες τῆς αὐταρέσκειας.

Δέν εἶχαν μέσα τους τήν τάση τῆς ἐπιδείξεως, ἦταν πολύ ἀχνός ὁ ἑαυτός τους. Τοὺς παραέφτανε ἡ χαρά τῆς δημιουργίας.

Σημαντικό μέρος τῆς ἀφήρησης στά Ὀπωροφόρα τῆς Ἀθήνας ἀφορᾷ τή χαρά, ἀλλά καί τόν κόπο καί τήν ἀνασφάλεια τῆς δημιουργίας. Ὁ Δημητρίου παραδίδει, παιγνιώδης καί ἐσκεμμένα ἀντιφατικός, ἕνα μάθημα συγγραφῆς διηγήματος, ἀνοίγοντας ταυτόχρονα χαραμάδες στό δικό του ἐργαστήριο. Ὅλες οἱ παραινέσεις περί διηγηματογραφικῆς σύνθεσης μένουں μετέωρες ἀνάμεσα στήν ἰσχύ καί τήν ἀμφιβολία. Καμία νοουθεσία δέν εἶναι ἀρκετά ἀσφαλῆς γιά νά μπορεῖ νά ἀντισταθεῖ στήν ἀναίρεσή της. Ἡ ἔκβα-

ση τῆς διαπάλης μέ τίς λέξεις πού κρυσταλλώνεται, ἀδιάγνωστη, στό κείμενο, τό ἀποτέλεσμα τῶν ἐπάλληλων παλινδρομήσεων τῆς γραφῆς ἀνάμεσα σέ ἐκφραστικά ἐνδεχόμενα, ἡ παγίωση τοῦ συγγραφικοῦ ὕφους μέσα ἀπό ἀνεπίγνωστες, χρόνιες ὠστόσο, προκρίσεις καί ἔλξεις, παραμένουν ἐντέλει στοιχεῖα «προσωπικά καί ἀμετάδοτα». Εἶναι ἀπολαυστική ἡ περιήγηση τοῦ Δημητρίου, μετά ἀπό ἑφτά βιβλία στά ὁποία ἔδωσαν πνοή εἴκοσι χρόνια λογοτεχνικῆς ζωῆς, στοὺς κρυφούς τόπους τῆς συγγραφῆς ὅπου ἡ ἰδέα διακλαδώνεται μέ τή γλώσσα μέσα ἀπό ἀπροσχεδιάστες κινήσεις τοῦ μυαλοῦ. Στό στοχασμό του γιά τή γραφή γοητεύει κυρίως ἡ ἀντίστιξη ἀνάμεσα στή δημιουργική του ὠριμότητα, πρόδηλη στό βάθος τοῦ βλεμματός, καί τίς περιγελαστικές παλινωδίες πού ἀναγνωρίζουν πῶς τό ἔδαφος πού καλλιεργεῖ ὁ δημιουργός εἶναι πάντα, ἀνεξάρτητα ἀπό τήν πείρα καί τίς ἐπιτεύξεις, ρευστό καί κινούμενο, ἐπισφαλές. Στή Σιωπή τοῦ ξερόχορτου οἱ πύο χαρισματικοί καλλιτέχνες ἀποδεικνύεται πῶς εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διαθέτουν ἀχνό ἑαυτό. Στά Ὀπωροφόρα τῆς Ἀθήνας εἶχε διατυπωθεῖ μία ἀνάλογη ὑπόψια:

[...] μήπως τό διήγημα προκύπτει ἀκριβῶς ἐπειδή ὁ συγγραφέας ἔχει ἀχνό πρόσωπο;

Διεξερχόμενος τό ἐρώτημα κατά πόσο ἡ λογοτεχνία ἔρχεται νά πληρώσει τά ἐλλείμματα τῆς ἀληθινῆς ζωῆς, ὁ Δημητρίου σκέφτεται πῶς ἐνδεχομένως ὁ συγγραφέας ἀναζητᾷ στίς λέξεις τήν «ψυχική καί νοητική του αὐτοεικόνα». Μέ τή διάχυση τοῦ προσώπου του σέ πολλαπλά μυθολογικά προσωπεῖα εἰσδύει σέ μία δυναμική ὑπαρξη, ἀσύγκριτα πύο πλατιά καί συγκινητική ἀπό ὅσες ἐπιτρέπει ἡ πραγματικότητα. Τό κείμενο μεταπλάθεται σέ ἥδιση γῆ πού τόν δεξιώνει εὐσπλαχνικά καθῶς τήν ἔχει γεωγραφῆσει ὁ ἴδιος καθ' ὁμοίωσιν τῆς ψυχῆς του.

Μόνο σέ αὐτή τήν κειμενική γῆ ἀπολαμβάνει τήν ψευδαίσθηση μιᾶς ἀπερίγραπτης πληρότητας, τήν προσμονή τῆς ὁποίας καθιστᾷ δυναστική ὁ πραγματικός κόσμος.

[...] ὁ συγγραφέας πρὸς στιγμὴν μέσω τοῦ κειμένου ἀποκτᾷ τήν χαμένη ὀλότητα τοῦ προσώπου πού θά ἤθελε, ἐπεξεργαζόμενος μέσα στοῦ χάος καί τήν ἀταξία τίς λέξεις.

Τά διηγήματά του εἶναι παραλλαγές τοῦ ἐπιδικωμένου ἰδανικοῦ προσώπου.

Ὅσο ὁ Δημητρίου ἐπιχειρεῖ νά στοιχειοθετήσει τήν, τρόπον τινά, προσωπική του δεοντολογία περί γραφῆς, ὁ διηγηματογραφικός του ἥρωας ἀλωνίζει πασίχαρος τήν Ἀθήνα συλλέγοντας τοὺς καρπούς της, κυριολεκτικῶς καί μεταφορικῶς. Ἀνεβαίνει σέ μουριές καί μουντζουρώνεται ἀπὸ τή λαμαργία, κόβει νεράντζια γιά νά ἀναπνεύσει τό ὑπόξινο ἄρωμά τους, ἐκσφενδονίζει ἐλιές σέ κατηφορίες, προσφέρει βερικόκα καί σύκα σέ κυρίες, χαριεντίζεται μέ περαστικούς, ἐνῶ στοὺς πύο βλοσυροὺς ἐπισείει ἕναν καθρέφτη πρὸς ἐκφοβισμό, στριμώχεται σέ λεωφορεῖα μέ ξιπασμένους ἐπιβάτες, νοικιάζει τή φωνή του σέ μανιάδες τῆς λαϊκῆς γιά νά ξεπουλήσουν, ἐκδράμει στίς ἀκτές τοῦ Σαρωνικοῦ γιά φραγκόσυκα. Ἀπὸ αὐτόν παίρνει τή σκυτάλη ὁ νεκρὸς στό Σάν τό λίγο τό νερό καί ἀναπλέει τό σύμπαν κάνοντας βουτιές στά σύννεφα, κατακυλώνοντας σέ οὐράνια βάραθρα, λιχνίζόμενος πάνω σέ φωτογόνες ἀκτίνες, μετακινώντας πλανῆτες σέ μιὰ παιδική κοσμογονία, φιλοσοφώντας περί ἀγνωστικισμοῦ μέ ἕναν οὐρανόπεμπτο ἀπεσταλμένο πού θά ἦταν ἴσως ὁ θεὸς τῶν ἀνθρώπων, ἂν δέν εἶχε ἀναρίθμητους προϋσταμένους. Τώρα οἱ εὐδαίμονες στή Σιωπή τοῦ ξερόχορτου πειραματίζονται στό πρωινό τους μέ τή νοστιμὰ τῶν ξηρῶν καρπῶν, δοκιμάζοντας διάφορες ἀλχημείες στοὺς γευστικούς τους ἀλκυες, ἐπιλέγουν γιά ὀνόματά τους τά ἀγα-

θά τῆς φύσης πού εἶναι περισσότερο τῆς ἀρεσκείας τους, κυλιοῦνται στά χορτάρια, κάνουν τακτικά μπάνιο στή θάλασσα, διακριτικά προστατευμένοι ἀπὸ τὰ παρατηρητήρια λουομένων κατὰ μῆκος τῶν ἀκτῶν, ἀποσύρονται σέ ἐρωτικές φωλιές ὅπου ἐπίσης ὑπῆρχε μέρμινα γιά τή διαφύλαξη τῆς ζωῆς, παίζουν σέ «δημόσιες χαρές» ὅπου γλιστροῦν πάνω σέ «ὑδροχαρεῖς πρασινάδες», πλατσουρίζουν σέ λιμνούλες καί ἐκτινάσσονται μέ τραμπολίνο μέχρι τὰ οὐράνια, ἐνῶ λατρεύουν τὰ φραγκόσυκα καί γι' αὐτό ἀπὸ τὰ σακιδιά τους δέν λείπει ποτέ ὁ «φραγκοσυκοσυλλέκτης», μιὰ ἐφεύρεση τῶν παιδιῶν.

Λίγο ἀκόμα [...] καί μέ τήν βοήθεια τοῦ παντός θά ἔφταναν στήν τυφλή γαλήνη τῶν ζώων πού βόσκουν σέ ἀνοιξιάντικο λιβάδι.

Ὅπως ἤδη εἰπώθηκε εἰσαγωγικά, ὁ Δημητρίου σέ αὐτά τὰ τρία βιβλία, πού φαινομενικά μοιάζουν ξέχωρα ἀπὸ τὰ ὑπόλοιπα λογοτεχνικά του ἔργα, ἐκπλήσσει μέ τή συγγραφική του τόλμη καί κυρίως μέ τήν ἀπόλυτη ἐπιτυχία του στόν παρακινδυνευμένο συγκερασμό σαγλαμάρας καί βάθους. Διότι οἱ παιδιές τῶν ἡρώων δέν ἀποσιωποῦν οὔτε στιγμὴ τή θλίψη γιά τό ἀδύνατο τῆς ἀμεμνησίας τους. Ἡ μακαριότητά τους εἶναι μύχια μυθοπλαστική εὐχή, ἕνας καημὸς πού γέρνει πρὸς τή χίμαιρα. Ἰδίως στόν ἐξωανθρώπινο ἀνθόσπαρτο βίο τῶν τωρινῶν ἡρώων φαίνεται νά ὑποβόσκει ἕνας πληγωμένος θυμὸς γιά τοὺς ἀφόρητους πόνους πού ἀφαμάσσουν τίς χαρές τῆς ζωῆς. Γι' αὐτό οἱ ἔνοικοι τοῦ βιβλίου ἔχουν κατοχυρώσει ὡς ἀναφαίρετο τό δικαίωμά τους στή χαζομάρα, τήν εὐτέλεια καί τήν ἀσημαντολογία, ἀλλὰ καί τό συναφές δικαίωμα στόν παραλογοισμό καί τήν ἀντίφαση, «ἀνομολόγητο δομικὸ στοιχεῖο τοῦ ἀνθρώπου.»

Ἐμπρὸς στόν ἀνυπέρβλητο παραλογοισμό τοῦ χάους οἱ παραλογοισμοὶ τῶν ἀνθρώπων πού ἀπέ-

κλιαν απ' τήν σαθρή γνώση τοῦ εἶδους, τούς φαίνονταν πιά ὡς τρυφερά ψελλίσματα, πολύ πίο κοντά στήν ἀλήθεια, ἐάν ὑπῆρχε.

Στά Ὀπωροφόρα τῆς Ἀθήνας ὁ Δημητρίου ἀναλογίζεται τήν ἐνδεχόμενη ὠφέλεια τῆς λογοτεχνίας ἀπό τή δεκτικότητά της στήν ἐλαφρότητα.

Ἴσως [...] ὁ συγγραφέας ὡς καθολικός διάμεσος καλό εἶναι νά μετέχει καί στήν χαζομάρα καί ὡς δέκτης καί ὡς πομπός.

Ὅμως ἀξίζει νά προσεχθεῖ πῶς ὁ Δημητρίου ἀφήνει τή γραφή του νά ἐναγκαλιστεῖ τή χαρά χωρίς νά μετακινεῖται καθόλου ἀπό τούς ἐσώτερους τόπους πού χαρτογραφεῖ μέ τή δύστηνη διηγηματογραφία του. Ὅπως σημειώνει στό ἴδιο ἀφήγημα, κάθε συγγραφέας

Ἔνα διήγημα γράφει, οἱ φωτισμοί διαφέρουν. Σάν νά εἶδε ἓνα θαῦτο ὄνειρο καί παριδεύτηκε ἔκτοτε στίς αὐλακίες του.

Εὐτυχῶς γιά τούς ἀναγνώστες ὁ Δημητρίου δέν ἔγραψε μόνο ἓνα διήγημα. Ὡστόσο αὐτό τό παιχνιδίσμα τῶν φωτισκιάσεων πού φανερώνει τίς ἀδελφές ὄψεις τοῦ ἴδιου πράγματος, ὑποδεικνύεται μέ τή διηγηματογραφική συλλογή *Τά ζύγια τοῦ προσώπου* πού προηγήθηκε τῆς *Σιωπῆς τοῦ ξερόχαρτου*. Τό ἐν λόγῳ βιβλίῳ προσθέτει ἓνα ἀκόμα μέλος στό σῶμα τῶν διηγημάτων πού σφραγίζονται ἀπό τή συγγραφική ἰδιοπροσωπία τοῦ Δημητρίου καί ἔρχεται νά δέσει σάν συνδετικός ἀρμός τά τρία «χαρούμενα» ἀφηγήματα (τά δύο πού προηγήθηκαν καί τό τρίτο πού ἀκολούθησε) μέ τίς προγενέστερες λογοτεχνικές καταθέσεις. Οἱ χαρακτηῖρες τῆς συλλογῆς, θύματα τῆς πίο στυγερῆς ἐκδοχῆς τῆς ζωῆς, σπαράσσονται ἀπό ἀδυσώπητα ἄλγη καί ψυχορραγοῦν σέ αἱματοβρεχτες συναισθηματικές σχέσεις. Οἱ συγκρούσεις μεταξύ γονιῶν καί παιδιῶν εἶναι καί ἐδῶ ἀνηλεεῖς καί ἀκραῖα νοσηρές. Τό χρέος τῆς ἀγάπης ρημάζει

τίς ψυχικές ἀντοχές καί τά σῶματα ἀπεκδύονται κάθε εὐγένεια. Συνταρακτική ἡ σκηνή τοῦ διηγήματος «Στό χέρι τοῦ Θεοῦ» ὅπου ἡ μητέρα ἀλώνεται μέ συντριβή, ἀλλά καί μέ ἓναν νυγμό λαχτάρας, ἀπό τά σαρκικά ὀρμέφυτα τοῦ γιοῦ της, πού δέν βρίσκουν κανένα ἀνάχωμα στό χαλασμένο, «μυροουδίστικο» μυαλό του. Μόνο στό χέρι της ἦταν νά τερματίσει τή λυσσαλέα του πάλι μέ τίς ἀγαλιναγώγητες ὀρμές καί γι' αὐτό κάποια στιγμή «τό χέρι της πῆγε σ' ἐκεῖνο τό τυφλό ὄργανο». Στήν ἴδια ἐπιλογή ἐξωθεῖ τήν ἥρωίδα τοῦ διηγήματος «Ἐρημα σύρματα» (*Ἡ φλέβα τοῦ λαμοῦ*) ὁ πατέρας της, ἄθυμα τῆς ἐκτραχηλισμένης, εὐδιεγερτῆς σεξουαλικότητάς του, πού χυνόταν στά καλώδια τοῦ τηλεφώνου μέσα ἀπό τό ἰδιόλεκτο τῆς χυδαιότητος. Ὅταν ἡ ντροπή της εἶχε ξεπεράσει κάθε ὄριο καί ἦταν πιά ἀνώφελη, καθότι ἀνίσχυρη νά σώσει ὀτιδήποτε, ἡ κόρη τοῦ παραδίδει τό κορμί της σάν κυματοθραύστη γιά τά ἀποθραυσμένα ἔνστικτά του.

Ἡ μητέρα στό διήγημα «*Τατουάζ*» τῆς συλλογῆς *Τά ζύγια τοῦ προσώπου*, ἐνδίδει φοβισμένη, μέ τή σάρκα ὅμως βαθιά μελωμένη, στήν ἐρωτική πρόκληση τῆς κόρης της, ἡ ὁποία θηλάζει ἀπό τίς ἐσοχές της θαλπωρή καί γενετήσια πλησμονή. Ἡ μητέρα παρατηρώντας τό φίδι πού κουλουριάζεται χαμηλά στήν πλάτη τοῦ κοριτσιοῦ παρηγορεῖται μέ τήν αὐταπάτη πῶς ἀγκαλιάζει ἓνα ξένο σῶμα καί ὄχι αὐτό πού ἐκεῖνη γέννησε. Τά φιλιὰ καί οἱ θωπεῖες στό κρεβάτι μετεωρίζονται ἔμφοβα ἀνάμεσα στή λαγνεία καί τήν τρυφερότητα, τήν ἀγνότητα τῆς στοργῆς.

Κατόπι βυθίστηκαν ἀργά ἀργά στά σῶματά τους. Κατά καιρούς ὑπόκωφες, σκοτεινές ἐκρήξεις ἡδονῆς σμπαράλιαζαν τό περίβλημα τῆς τρυφερότητος. Τρομαγμένες αὐτές προσπαθοῦσαν νά καλύψουν τά ρήγματα μέ εὐγενικά, καθυσχαστικά ἀγγίγματα.

Στόν συναισθηματικό αντίποδα βιώνουν τή σχέση τους μητέρα καί κόρη στό διήγημα «Άντρας από τή Βουλγαρία» από τή συλλογή *Ένα παιδί άπ' τή Θεσσαλονίκη* (1989). Έδώ ό διάχυτος ζόφος άποτρέπει κάθε άπόπειρα καλοσύνης, άποκλείει τό πλησίασμα. Η άνήμερη κόρη, άποθηριωμένη από τόν άνέραστο βίο της, σφάζει μέ τήν όργή της τά ελάχιστα άπομεινάρια τής μητρικής άφοσίωσης καί δοτικότητας. Ό δεσμός τους φτάνει στήν πιό έφιαλτική του ώρα όταν ή μητέρα τολμά νά τής φωνάζει καταπρόσωπο τή φμωμένη άπελπισία της.

Μου μαύρισε τή ζωή. Άνάσα, μωρή. Μιά ανάσα κι άς πεθάνω. Πώς είναι ή ανάσα, μωρή;

Έμβρόντητη από αυτό τό άνυποπτο ξέσπασμα, ή κόρη καταλαβαίνει πώς ποτέ δέν θά άγαπηθει, ούτε από μάνα ούτε από άντρα, καταλαβαίνει πώς ό ύπεσχημένος σύζυγος ήταν άποκύημα του μυαλού τής μητέρας της. Παραλυμένη από μία πρωτόγνωρη γαλήνη, όταν όλα στό σπίτι έχουν σωπάσει άνέκκλητα, σκύβει πάνω από τό λιανισμένο σώμα τής μητέρας της καί τό άγγίζει μέ μία τρελή, άρρωστη περιέργεια.

Τής σκέπασε κατόπι τά πόδια νά μήν κρυνεί, έκατσε δίπλα της, έχωσε τά λιγδιασμένα δάχτυλα στά πολτοποιημένα μέρη του κρανίου κι έψαχνε στό μυαλό.

Έξόχως δραματική ή σκηνή του ταυτόχρονου θανάτου πατέρα καί γιου σε διήγημα («Μέ νύχια καί μέ δόντια») τής ίδιας συλλογής. Μιά χειρονομία αύτοθυσίας πού λυτρώνει τή βασανισμένη ύπαρξη του παιδιού, ύποχείριου μιάς βλάβης του μυαλού, καί συνάμα άπαλλάσσει τόν πατέρα από τή μάταιη στοργή του, άνίκανη νά θεραπεύσει ό,τι περισσότερο τόν πονούσε. Στήν καταληκτική σκηνή τό σπίτι, ή άφεγγη ειρκτή τους, γίνεται άνάερο από τήν παυσίλυπη επεέργεια του ύγραέριου καί τά λυμένα σώματα

άγγίζονται ήμερα καί συμφιλωμένα, χωρίς πιά νά μπορούν νά πληγώσουν τό ένα τό άλλο. Έπέροχη ή άπόδοση του έπιθανάτιου άγκαλιάσματος παιδιού καί πατέρα, μέ τόν τελευταίο νά έπιχειρεί μία σπαρακτική, σχεδόν μητρική, κίνηση πού μοιάζει νά προσμένει από τό θάνατο όχι άπλώς τήν άνυπαρξία αλλά καί τήν κατάλυση τής πρότερης ύπαρξης, τής δυστυχημένης γέννας.

Τέλος, μ' όσες δυνάμεις του άπέμειναν, άγκάλιασε προστατευτικά τό άκίνητο πλέον σώμα του γιου του καί τό πίεσε χαμηλά στήν κοιλία του, σε μία θέληση νά τό εξαφανίσει στό κορμί του, νά τό κάνει άνυπαρκτο, πριν τό γεννήσει ό έρωτας.

Στό επίσης συνταρακτικό διήγημα «Δεσμά» (*Ντιάλιθ' έμ, Χριστάκη*, 1987), όπου άντανεκλάται τέλεια ή ματιά του Δημητρίου στις γονεϊκές σχέσεις, ό θάνατος του γιου όδηγει τή μητέρα του στήν τρέλα για νά τή ρίξει τελικά στό κενό μέ τήν τρομερή φόρα του πένθους. Η έναρκτήρια φράση του διηγήματος, «Ήταν μία τρυφερότητα», άποκαλύπτει τόν ύπόγειο σαρκασμό της μέσα από τή ζοφερότητα όσων έπονται, από τήν πάντα κατεδαφιστική παρείσφορηση του «κατόπιν». Η ψυχή τής μητέρας είχε κλείσει έρμητικά γύρω από τή ζωή του γιου της σαν «σαρκοβόρο λουλούδι» καί διαρκώς τή συντάραζε ή άνησυχία καί ό τρόμος του άπρόοπτου. Η άδόκητη άπόλεια του ξερίζωσε τήν ψυχή της από τή θέση της, πού ρίζωνε στήν ανάσα του παιδιού, καί τήν εξόρισε σε μία άπόκοσμη έρημία όπου τό μόνο πού έπιζούσε από αυτό ήταν ένα άλλο σώμα, εκείνο του πιό στενού του φίλου. Σε μία άπελπισμένη στιγμή, μέ τόν «δαίμονα του πόνου» νά τής τρυπάει τό μυαλό, ή γυναίκα άρπάζεται από αυτό τό σώμα μέ θυμό, όδύνη καί άγρια λαγνεία, σαν νά τό έπιθυμούσε περισσότερο καί από τό θάνατό της.